

The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science

Volume 6 Issue 2, p. 747-763, February 2013

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ UYGULAMA OKULLARINDA
GÖZLEMLEDİKLERİ SINIFA UYGUN OLMAYAN ÖĞRENCİ
DAVRANIŞLARI VE BU DAVRANIŞLARA İLİŞKİN
ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI ÇÖZÜM
STRATEJİLERİ***

*STUDENT BEHAVIORS INAPPROPRIATE FOR THE CLASSROOM THAT
TEACHER CANDIDATES OBSERVE AT TEACHING PRACTICE SCHOOLS
AND SOLUTION STRATEGIES THAT TEACHERS USE RELATED TO THESE
BEHAVIORS*

Arş. Gör. Gönül ONUR SEZER

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

Arş. Gör. Dr. Ömür SADİOĞLU

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

Abstract

One of the conditions of creating an effective learning and teaching environment in the classroom is the teacher's being able to cope with the student's inappropriate behaviors effectively. If the teacher knows what

* Bu araştırma Uygulamalı Eğitim Kongresi'nde (UEK) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

precautions to take against the student's inappropriate behaviors in the classroom, the objectives of education and teaching can be achieved. The aim of this research study is to determine how frequently inappropriate student behaviors are observed in classrooms at schools where teacher candidates go for teaching practice and what solution strategies teachers use against these kinds of behaviors. In the direction of this purpose, the undesirable behaviors observed in the classroom and solution strategies questionnaire form developed by Şahin (2005) was used in the study. The questionnaire was administered to the teacher candidates studying at Elementary Education Department, Education Faculty, Uludag University and going to the teaching practice schools. According to the results of the study, the teacher candidates think it possible for a classroom teacher to end an undesirable behavior such as bullying by talking to those exhibiting that behavior and reminding them of the classroom rules. The most frequently observed inappropriate behavior was determined to be complaints about one's friends in the classroom. The behavior of telling lies might lead to great problems for a child both for now and for the future. Based on these results, teachers can be given in-service training programs including such matters as teachers and students' different perceptions related to what is inappropriate in the classroom; how to make teachers become aware of this difference and behave accordingly; how to help teachers learn about and develop strategies of coping with inappropriate behaviors in the classroom; how to help teachers and students become aware of these matters; how to establish communication with students; and how to achieve an effective classroom management.

Key Words: Teacher candidate, behaviors inappropriate for the classroom, solution strategies.

Öz

Sınıf içinde etkili öğrenme ve öğretme ortamı oluşturulmasının koşullarından biri, öğretmenin öğrencinin uygun olmayan davranışları ile etkili olarak başa çıkabilmesidir. Öğretmen, öğrencinin sınıfa uygun olmayan davranışlarına karşı ne gibi önlemler alacağını bilirse eğitim öğretimin amacına ulaşmasını sağlamış olur. Bu araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının uygulama okullarında gözlemledikleri sınıfta karşılaşılabilecekleri uygun olmayan öğrenci davranışlarının hangi sıklıkla ortaya çıktığı ve bu davranışlara karşı öğretmenlerin hangi çözüm stratejisini uyguladığının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Şahin (2005) tarafından geliştirilen sınıf içinde görülen istenmeyen davranışlar ve çözüm stratejileri anket formu kullanılmıştır. Anket, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören ve uygulama okullarına giden öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde arkadaşlarına fiziksel saldırganlıkta bulunma uygun olmayan davranışını sonlandırmanın, öğrenciyle konuşarak ve sınıf kurallarını öğrencilere hatırlatarak mümkün

olabileceğini düşündükleri söylenebilir. Öğretmen adaylarının en sık karşılaştıkları uygun olmayan davranış sınıf içerisinde arkadaşından yakınma olarak belirlenmiştir. Yalan söyleme davranışı çocuk için gerek şimdiki hayatı gerekse gelecekteki hayatı açısından büyük sıkıntılara yol açabilir. Bu sonuçlara dayanarak öğretmenlere, öğretmen ve öğrenci için uygun olmayan davranışın ne ifade ettiği, ne ifade etmesi gerektiği tekrar belirtilerek uygun olmayan davranışlarla başa çıkma stratejilerinin geliştirilmesi, öğretmen ve öğrencilerin bu konularda bilinçlendirilmesi öğrenci ile iletişim kurma, etkili sınıf yönetimi konularında hizmet içi eğitim verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, sınıfa uygun olmayan davranışlar, çözüm stratejileri.

GİRİŞ

Eğitimde bireyi istendik davranışlarla donatmak amaçtır. Eğitimciler bu davranışları kazandırırken, sınıfta etkili öğrenme ve öğretme ortamı hazırlamak zorundadırlar. Etkili öğrenme ve öğretme ortamına sahip olmanın temel koşullarından biri de öğrenci uygun olmayan davranışları ile etkili olarak başa çıkmaktadır. Öğretmenin, öğrencilere sınıf ortamına uygun davranışları kazandırmadan derse başlaması ve etkili olarak sürdürmesi oldukça güçtür. Bu nedenle, öğrenci uygun olmayan davranışları ve bu davranışların öğretmenlerde oluşturduğu etkilerin anlaşılması etkin bir ders sürecini yaratmanın temel koşullarından biridir (Yıldız, Türnüklü, Barış, 2001).

Sınıftaki öğrencinin başarısı, öğrencinin sınıfta ne kadar iyi yönetildiğine bağlıdır. Daha iyi öğretimin daha iyi sınıf yönetimi ile daha iyi eğitim yönetimine bağlı olduğu söylenebilir. Öğrenciler genellikle sınıfın sıkıcı olduğu konusundan yakınırırlar. Sınıfın sıkıcı olması, öğretmenlerin sınıfı iyi yönetememelerinden kaynaklanabilir (Okutan, 2001). Turan (2004)'a göre sınıf yönetimi, sınıf içi etkinlikleri etkili bir biçimde düzenleyip sürdürebilme ve öğrenci davranışlarına rehberlik edebilme becerisidir. Sınıf yönetimi en genel tanımıyla; sınıf kurallarının belirlenmesi, uygun bir sınıf düzeninin sağlanması, öğretimin ve zamanın etkili bir şekilde yönetilmesi ve öğrenci davranışlarının denetlenerek olumlu bir öğrenme ikliminin geliştirilmesi süreci olarak tanımlanır (Çelik, 2002).

Öğretmen ve öğrencilerin çalışmasına engel olan faktörlerin en aza indirilmesi, öğretim zamanının etkili kullanılması ve sınıf içinde yapılan her türlü çalışmaya öğrencilerin katılımının sağlanması etkili bir sınıf yönetiminin temel amacıdır. Sınıf yönetimi aynı zamanda, öğrencilerle iyi iletişim kurabilme, sınıf içi sorunların çözümünde öğrencilere öz yeterlilik ve içsel kontrol kazandırma, sınıf içi çatışmaları en aza indirerek öğretimin verimliliğini yükseltme becerisidir (Başar, 1999; Sarıtaş,

2000). Sınıf yönetimini etkileyen bazı değişkenler vardır. Bu değişkenlerden biri ilişki düzenlemeleri ve davranış düzenlemeleridir (Sarıtaş, 2000). Sınıf kurallarının belirlenip öğrencilere benimsetilmesi, sınıf içindeki öğrenci-öğrenci ve öğrenci öğretmen ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgilidir. Sınıftaki ilişkilerin karmaşıklığı onların kural koyarak düzenlenmesini gerektirir. Kurallar yoluyla öğrenciye kendi davranışını denetleme, değerlendirme yeterliği kazandırmak amaçlanmaktadır. Sınıf içi kurallar öğrencilerle birlikte belirlenir ya da onların onayı alınarak uygulanabilirse kurallara uyum söz konusu olabilir. Böyle kural koyma sonucunda öğrenci, kendisinden neleri yapmasının bu davranışları sonunda nelerle karşılaşacağını önceden bilir (Başaran, 1996).

Uygun olmayan davranışların tanımı hakkında kesin bir yargıya varmak güçtür. Çünkü uygun olmayan davranış diye nitelediğimiz davranışlar zamana, ortama, yaşa, öğretmen beklentilerine göre değişmektedir. Bu farklılığa rağmen, bir davranışı istenmeyen yapan dört önemli ölçütten bahsedilebilir:

Çocuğun kendi öğrenmesiyle, sınıftaki diğer öğrencilerin öğrenmelerini kesen ve dersi bölen davranışları,

Anti sosyal nitelikte davranış, bir başka ifadeyle çocuğun öğretmeni ve arkadaşıyla etkileşimine zarar veren davranışları,

Çocuk veya diğerlerinin güvenliği için risk oluşturan ve zararlara yol açacak nitelikte olan davranışları,

Okul eşyalarını veya kişilerin özel eşyalarının kaybı veya zarar görmesine yol açan davranışları uygun olmayan davranışlardır (Bull ve Solity, 1996; Akt. Küçükahmet, 2000).

Çevre, aile, okul, öğretmen, eğitim ortamı, eğitsel hazırlıklar, ilişki düzeni, istenen davranışı pekiştirici ve istenmeyeni önleyici gibi değişkenler bütünleştirildiğinde uygun olmayan davranışlar azaltılabilir (Başar, 1999). Disiplin sorununa karşın öğretmenlerin takındıkları tutum ve davranışlar öğretmenin sahip olduğu eğitim felsefesi ile öğrenme psikolojisi bilgisinin sınıfa yansımalarıdır. Genel olarak, sınıfta öğretmenlerin uygun olmayan davranışların önlenmesine karşı yaklaşımları cezalandırıcı disiplin yöntemi, önleyici disiplin yöntemi ve iyileştirici disiplin yöntemi olmak üzere üç başlık altında toplanabilir (Sayın, 2001).

Cezalandırıcı Disiplin Yöntemi

Cezalandırıcı disiplin yönteminde disiplin, cezalandırma üzerine kurulmuştur. Bu yaklaşımda öğrencilerin uyması gereken yasaklar ve bunlara uyulmaması durumunda verilecek cezalar önceden belirlenmiştir (Sayın, 2001). Bu yöntemin temelinde “ her şeyin bir bedeli vardır” anlayışı vardır. Cezalandırıcı disiplin yönteminin en büyük eksikliği; uygun olmayan davranışların bu yöntemle durdurulması, fakat istenilen davranışın öğretilmemesidir (Sayın, 2001).

Önleyici Disiplin Yöntemi

Günümüzde en çok kullanılan yöntemdir. Önleyici disiplinin amacı, sınıfta akılcı düzenlemeler yaparak, örgenciye kendisini yönetmeye ve disipline etmeye hazırlamaktır. Öğrencilerin sınıf kurallarını ihlal etmelerini engellemek için öğrenci önceden yönlendirilmelidir (Sayın, 2001). Bu yaklaşımda öğretmen yetkisini örgenciyle bölüşür, öğrenciyi, sorunu çözmeye yeterli ama uzman desteğine muhtaç sayar. Sınıf kuralları birlikte konur ve sorunlara birlikte çözüm aranır (Başar, 1999). Sınıf içi kurallar, açık, kapsamlı ve sağlam temellere oturtulmalıdır. Sınıfta oluşturulan kurallar, bütün bireylerin katılımıyla oluşturulmalı, oylanmalı ve bunları herkesin öğrenmesi sağlanmalıdır (Yiğit, 2004).

İyileştirici Disiplin Yöntemi

Önleyici disiplin yönteminin, disiplin sorunlarının çözümünde başarılı olunamadığında başvurulan tekniktir. Bu yöntemde amaç, bir yaptırım yoluyla davranışı ortadan kaldırmaktır (Yüksel, 1998; Akt. Sayın, 2001). Bu yaklaşımın temelinde; insanın doğru yapacağına inanmak ve güvenmek vardır. Öğrenciler sınıf içinde uygun olmayan davranışta bulunmaları durumunda, öğretmen öncelikle örgencileri dikkatli bir biçimde dinler, öğrencilerle kendi duygu ve düşüncelerini paylaşır, kesin bir ifade ile uygun olmayan davranışlar hakkında düşüncelerini ortaya koyar (Korkmaz, 2002). Önemli olan uygun olmayan davranışın nedenini iyi tespit edip, bu etkenleri ortadan kaldırmaktır. Uygun olmayan davranışın yol açabileceği sonuçları öğrenciye anlatarak davranışını sonlandırması sağlanır (Sarıtaş, 2000).

Öğretmenin bütün çabalarına karşın ister istemez sınıfta uygun olmayan davranışlar ve öğrenme-öğretme etkinliklerinin amacına ulaşmasını engelleyici durumlar olabilir. Sınıfta bu tür olayların olmaması olanaksızdır. Ama bu tür olayların neden kaynaklandığını bilmek, bu davranışların düzeltilmesinde büyük kolaylıklar sağlayacaktır (Korkmaz, 2002). Öğretmenin de görevi öğrencileri istedik davranışlara yönlendirmek, öğrenmeyi kolaylaştırmak ve sınıfta uygun olmayan davranışın oluşmasını engellemektir.

Uygun olmayan öğrenci davranışları karşısında en önce istenmeyen durumu anlamalı, nedenlerini araştırmalı ve son olarak da hangi eylemin seçileceği ve nasıl uygulanacağına karar verilmelidir (Başar, 1999). Sınıfta yaşanan uygun olmayan davranışlara karşı öğretmenin gösterebileceği tepkiler şunlardır:

Görmezlikten Gelme: Öğretmen öğrenciye hiçbir tepki göstermez. Dikkati öğrencinin hareketine çekmek için hiçbir şey yapmaz. Görmezden gelme daha çok şiddetli olmayan durumlar için kullanılır (Küçükahmet, 2003). Öğretmen bütün olumsuz davranışlara müdahale etmemelidir. Çünkü bu tip müdahaleler, problemin kendisinden daha fazla rahatsız edici ve zarar vericidir. Planlı olarak yapılmayan, o anda meydana gelen ve geçici davranışlara müdahale etmek yerine görmezden gelmek daha faydalı olabilir (Karip, 2002).

Sözlü Uyarı: Öğretmen, uygun olmayan davranışı gösteren öğrenciyi yaptığı davranış hakkında sözlü olarak uyararak davranışı sonlandırmasını ister. Sözel uyarı, olasıncı, yalnız ilgili kişilerce duyulabilir olmalı, sınıfın normal işleyişini bozmamalıdır. Başkalarının fark edilmeyen bir fısıltı, uygun olmayan davranışı sonlandırıyor olsa yeterlidir. Yetmediği durumlarda, uygun yüksek sesle uyarılar kullanılır (Başar, 1999).

Göz Teması ya da Sözel olmayan Mesajlar Kullanma: Öğretmen uygun olmayan davranışı gösteren öğrenci ile göz teması sağlayarak öğrencinin yaptığı davranışın farkında olduğunu ve bu davranışı onaylamadığını göstermesidir (Korkmaz, 2002). Göz teması, öğrenci uygun davranışı gösterene kadar sürdürülmelidir (Karip, 2002).

Dokunma: Öğretmen, öğrencinin masasına, eşyalarına, omzuna dokunarak varlığını sezdirebilir (Başar, 1999). Fiziksel mesaj, sessiz bir mesaj olmalıdır. Bir diğer sözel olmayan yol ise, dersin akışı sırasında aniden öğretmenin susması ve sessiz kalmasıdır. Eğer sınıfın birden çok noktasında uygun olmayan davranış görülüyorsa, sessiz kalarak bunların hepsi önlenebilir (Karip, 2002).

Öğrenciyle Konuşmak: Öğrenciyle konuşmanın amacı, diğer yöntemler uygulandığı halde yanlış davranışını devam ettiren öğrencinin, bu davranışın yanlış olduğunu anlamasını, öğretmenin karalılığını öğrenmesini ve davranışını düzeltmesini sağlamak amacıyla yapılır (Başar, 1999).

Okul Yönetimi ya da Aile ile İletişim Kurmak: Öğretmen zor durumda kaldığında, okul veya ailenin yardımına ihtiyaç duyduğunda, sorun okul veya aileden kaynaklandığında veya çözüm onların katkısını gerektirdiğinde, bu yolu kullanmalıdır. Sorun aileden kaynaklandığında veya çözümün ailenin katkısını gerektirdiği durumlarda aile ile işbirliği kurularak sorun giderilebilir (Başar, 1999).

Öğrencinin Yerini Değiştirmek: Düzeni bozan bir öğrenci, uygun olmayan davranışla uğraşma olasılığının daha az olacağı tarafa geçirilebilir. Eğer problem birlikte oturmuş çok sayıda öğrenciyi kapsıyorsa, özellikle sık kullanılan bir yöntemdir (Tertemiz, 2000).

Umursamama: Ara sıra öğrenciler yalnızca öğretmenin dikkatini çekmek için uygun olmayan davranışları yaparlar. Öğretmenlerin öğrencilerle ilgilenmemesi ve istedik gösterenlerle ilgilenmesi öğrencilerin uygun olmayan davranışları bırakmasını sağlayabilir (Korkmaz, 2002).

Ödül ve Ceza: Ödül, uygun davranışları pekiştirmeye, ceza uygun olmayan davranışları ortadan kaldırmaya yöneliktir. Ödül ve ceza sistemi, öğrencinin davranışlarına yön veren bir referans kaynağı olarak yapılandırılmalı ve tutarlı bütünlük içinde uygulanmalıdır (Özyürek, 2007). Ödül, öğrencinin beğenilen davranışından dolayı haz duyması için verilen her tür pekiştireci kapsar. Gülümseme, dokunma, saçını okşama, sözle onaylama ve sorumluluk verme gibi her tür övgü ödül kapsamına girer (Özyürek, 2007). Ceza; öğretmenin, öğrencinin uygun olmayan

davranışına karşılık öğrenciyi hoşuna giden şeylerden alıkoyması ya da öğrencinin hoşuna gitmeyen işler yaptırmasıdır (Özyürek, 2007).

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının uygulama okullarında gözlemledikleri sınıfa uygun olmayan öğrenci davranışları ve bu davranışlara ilişkin öğretmenlerin kullandıkları çözüm stratejilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, öğretmen adaylarının uygulama okullarında gözlemledikleri sınıfa uygun olmayan öğrenci davranışlarının öğretmen adaylarının cinsiyeti ve okul deneyimi ya da öğretmenlik uygulaması alması açısından farklılık olup olmadığı tespit edilmeye çalışılacaktır. Ayrıca, sınıflardaki sınıfa uygun olmayan davranışların çözümüne ilişkin öğretmen adaylarının gözlemledikleri sınıflardaki öğretmenlerin en çok uyguladıkları çözüm stratejileri belirlenmeye çalışılacaktır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Betimsel nitelikte olan bu çalışma da, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'na devam etmekte olan öğretmen adaylarına, Şahin (2005) tarafından geliştirilen anket formu uygulanmıştır. Anket, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören ve uygulama okullarına giden öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Tablo 1'de araştırma kapsamına alınan öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıf dağılımları bulunmaktadır.

Tablo 1. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmen Adaylarının Cinsiyet ve Sınıf Dağılımı

Öğretmen Adayının Cinsiyeti	Öğretmen Adayının Sınıfı		Toplam
	3. Sınıf	4. Sınıf	
Kız	83	100	183
Erkek	22	47	69
Toplam	105	147	252

Araştırma kapsamına alınan toplam 252 öğretmen adayının 183'ü kız, 69'u erkektir. Okul deneyimi alan üçüncü sınıf 105 öğretmen adayının 83'ü kız, 22'si erkektir. Öğretmenlik uygulaması alan dördüncü sınıf 147 öğretmen adayının da 100'ü kız, 47'si erkektir.

Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı

Araştırmada; Şahin (2005) tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Ankette; önce anketin yönergesi daha sonra öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bilgilerine yer verilmiştir. Anket formu kişisel bilgiler, uygun olmayan öğrenci davranışları ve uygun olmayan öğrenci davranışlarıyla baş etmek için öğretmenlerin kullandıkları stratejilerin belirlenmesi amacıyla üç bölümden oluşmaktadır.

Anketin birinci bölümü kişisel bilgilerden oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümü, öğretmen adaylarının gözlemedikleri sınıflarda uygun olmayan öğrenci davranışlarıyla ne sıklıkla karşılaştıklarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla Şahin (2005) tarafından kırk maddeden oluşan uygun olmayan öğrenci davranışları listesi oluşturulmuştur. Geliştirilen bu anket Şahin tarafından uzman görüşüne sunulmuş, uzmanların görüşleri doğrultusunda soru sayısı azaltılmış ve son şekliyle 29 maddeden oluşan anket formu hazırlanmıştır. Uygulanan güvenilirlik anketi sonunda güvenilirlik katsayısı 0.81 olarak bulunmuştur. Anketin ikinci bölümünde uygun olmayan davranışların görülme sıklığını saptamak amacıyla, “Her zaman” (1), “Çoğunlukla” (2), “Bazen” (3), “Çok az” (4), “Hiç” (5) ifadelerinden oluşan 5’li dereceleme ölçeği oluşturulmuştur.

Anketin üçüncü bölümünde ise öğretmen adaylarının gözlemedikleri sınıflarda uygun olmayan öğrenci davranışları ile öğretmenlerin başa çıkmak için kullandıkları stratejilerin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Şahin (2005) tarafından uzmanların görüşleri doğrultusunda 26 maddeden oluşan strateji listesi oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarından gözlemedikleri öğretmenlerin sınıfta kullandıkları stratejiyi listeden seçip, bu stratejinin numarasını uygun olmayan davranışın yanında bulunan yere yazmaları istenmiştir. Anket yolu ile toplanan verilerin hesaplanmasında yüzde, frekansa bakılmış ve “Ki kare” testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmen Adaylarının Ankete Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları ile Ki Kare Testi Sonuçları

SINIF UYGUN OLMAYAN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI	KIZ										ERKEK										X ²	p
	Hiç		Çok az		Bazen		Çoğunlukta		Her zaman		Hiç		Çok az		Bazen		Çoğunlukta		Her zaman			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
M1	25	137	51	28	67	36,8	32	17,6	7	3,8	10	14,5	18	26,1	29	42	11	15,9	1	1,4	1,425	.84
M2	61	33,3	61	33,3	41	22,4	16	8,7	4	2,2	20	29	24	34,8	14	20,3	11	15,9	0	0	4,36	.359
M3	13	7,2	17	9,4	52	28,9	76	42,7	22	12,2	4	6	11	16,4	14	20,9	31	46,3	7	10,4	3,689	.450
M4	156	88,6	11	6,2	5	2,8	4	2,3	0	0	53	77,9	6	8,8	6	8,8	2	2,9	1	1,5	7,693	.104
M5	73	40,1	66	36,3	32	17,6	10	5,5	1	0,5	19	28,4	29	43,3	10	14,9	8	11,9	1	1,5	6,025	.197
M6	79	43,6	46	25,1	39	21,3	15	8,2	4	2,2	17	25	24	35,3	18	26,5	8	11,8	1	1,5	7,511	.111
M7	14	7,8	47	26,3	65	36,3	43	24	10	5,6	9	13	11	15,9	21	30,4	21	30,4	7	10,1	6,53	.133
M8	53	29,4	45	25	60	33,3	18	10	4	2,2	12	17,9	29	43,3	16	23,9	9	13,4	1	1,5	9,989	.041*
M9	60	33,5	32	17,9	57	31,8	25	14	5	2,8	17	25,4	21	31,3	20	29,9	5	7,5	4	6	8,235	.83
M10	61	34,3	52	29,2	48	27	16	9	1	6	22	31,9	24	34,8	12	17,4	7	10,1	4	5,8	9,266	.055
M11	49	27,1	57	31,5	51	28,2	20	11	4	2,2	21	31,3	24	35,8	13	19,4	7	10,4	2	3	2,193	.700
M12	31	17,1	45	24,9	54	29,8	35	19,3	16	8,8	7	10,1	24	34,8	21	30,4	14	20,3	3	4,3	4,739	.315
M13	13	7,2	46	25,4	72	39,8	45	24,9	5	2,8	3	4,3	22	31,9	26	37,7	13	18,6	5	7,2	4,744	.315
M14	12	6,2	26	14,3	61	33,5	58	31,9	25	13,7	2	2,9	12	17,4	25	36,2	19	27,5	11	15,9	2,127	.712
M15	13	7,2	46	25,4	87	48,1	31	17,1	4	2,2	2	3	28	41,8	24	35,8	8	11,9	5	7,5	12,012	.017*
M16	27	15,2	37	20,8	63	35,4	43	24,2	8	4,5	7	10,1	17	24,6	33	47,8	11	15,9	1	1,4	6,027	.197
M17	18	9,9	32	17,7	63	34,8	58	32	10	5,5	5	7,4	16	23,5	29	42,6	17	25	1	1,5	4,713	.318
M18	41	22,7	62	34,3	56	30,9	18	9,9	4	2,2	12	17,6	25	36,8	21	30,9	7	10,3	3	4,4	1,529	.821
M19	20	11,1	54	30	65	36,1	36	20	5	2,8	5	7,5	23	34,3	23	34,3	12	17,9	4	6	2,454	.653
M20	16	9	43	24,2	69	38,8	38	21,3	12	6,7	5	7,4	19	27,9	18	26,5	21	30,9	5	7,4	4,428	.351
M21	25	13,7	50	27,5	66	36,3	35	19,2	6	3,3	2	2,9	26	38,2	28	41,2	8	11,8	4	5,9	9,977	.041*
M22	39	21,3	50	27,3	48	26,2	35	19,1	11	6	12	17,4	22	31,9	21	30,4	9	13	5	7,2	2,251	.690
M23	13	7,1	37	20,2	71	38,8	49	26,8	13	7,1	1	1,5	18	26,9	27	40,3	19	28,4	2	3	5,202	.267
M24	21	11,7	45	25,1	77	43	27	15,1	9	5	7	10,1	20	29	23	33,3	16	23,2	3	4,3	3,485	.480
M25	75	42,1	49	27,5	35	19,7	15	8,4	4	2,2	23	33,3	15	21,7	20	29	10	14,5	1	1,4	5,519	.238
M26	62	34,8	70	39,3	34	19,1	8	4,5	4	2,2	12	17,4	31	44,9	19	27,5	4	5,8	3	4,3	8,027	.091
M27	52	28,9	75	41,7	41	22,8	9	5	3	1,7	20	29,9	23	34,3	15	22,4	5	7,5	4	6	4,395	.355
M28	76	42,7	46	25,8	37	20,8	16	9	3	1,7	25	36,2	18	26,1	14	20,3	10	14,5	2	2,9	2,308	.679
M29	43	23,9	45	25	48	26,7	37	20,6	7	3,9	11	16,4	19	28,4	24	35,8	10	14,9	3	4,5	3,718	.446

*p<.05

Tablo 2’de araştırma kapsamına alınan öğretmen adaylarının sınıftaki öğrencilerin davranışlarına göre gözlemledikleri ve sınıfta uygun olmayan öğrenci davranışlarının sıklığı anketine verdikleri cevaplar incelendiğinde,

cinsiyet açısından sadece sekizinci madde olan “Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme”, on beşinci madde olan “Ödevlerini yapmama” ve yirmi birinci madde olan “Ders etkinliklerine katılmama” öğrenci uygun olmayan davranışlarında farklılık tespit edilmiştir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme davranışını gözlemleyen kız öğretmen adaylarının % 33,3’ü bu davranışı sınıflarda bazen gözlemediklerini belirtirken; erkek öğretmen adaylarının %43,3’ü sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme davranışını çok az gözlemediklerini belirtmişlerdir ($X^2=9,989$; $p=.041$). Öğretmen adaylarının gözlemedikleri sınıflarda ödevlerini yapmama davranışına kız öğretmen adaylarının % 48,1’i bazen yanıtını verirken, erkek öğretmen adaylarının 41,8’i çok az yanıtını vermişlerdir ($X^2=12,012$; $p=.017$). Öğrencilerin ders etkinliklerine katılmamasını bazen gözlemlediğini belirten kız öğretmen adayları % 36,3 iken, bu davranışı yine bazen gözlemlediğini belirten erkek öğretmen adayları % 41,2’dir. ($X^2=9,977$; $p=.041$). Kız öğretmen adaylarının % 88,6’sı ve erkek öğretmen adaylarının % 77,9’u dördüncü madde olan sınıf içinde hırsızlık yapma davranışını hiç gözlemediklerini belirtmişlerdir. Yirmi yedinci madde olan derse geç gelme davranışı için kız öğretmen adayları %41,7, erkek öğretmen adayları ise % 34,3 oranında çok az yanıtını vermişlerdir.

Tablo 3. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmen Adaylarının Ankete Verdikleri Cevapların Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Alma Durumuna Göre Yüzde ve Frekans Dağılımları ile Ki Kare Testi Sonuçları

SINIF UYGUN OLMAYAN ÖĞRENCİ DAVRANISLARI	OKUL DENEYİMİ ALAN										ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI ALAN										X ²	p
	Hiç		Çok az		Bazen		Çoğunlukla		Her zaman		Hiç		Çok az		Bazen		Çoğunlukla		Her zaman			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
M1	12	11,4	29	27,6	44	41,9	17	16,2	3	2,9	23	15,8	40	27,4	52	35,6	26	17,8	5	3,4	1,607	.808
M2	36	34,3	35	33,3	22	21,0	11	10,5	1	1,0	45	30,6	50	34,0	33	22,4	16	10,9	3	2,0	.795	.939
M3	9	8,9	8	7,9	32	31,7	44	43,6	8	7,9	8	5,5	20	13,7	34	23,3	63	43,3	21	14,4	6,480	.166
M4	90	87,4	5	4,9	5	4,9	3	2,9	0	0	119	84,4	12	8,5	6	4,3	3	2,1	1	0,7	2,131	.712
M5	45	43,3	38	36,5	15	14,4	5	4,8	1	1	47	32,4	57	39,3	27	18,6	13	9	1	0,7	4,19	.381
M6	43	41,3	31	29,8	22	21,2	7	6,7	1	1	53	36,1	39	26,5	35	23,8	16	10,9	4	2,7	2,963	.564
M7	11	10,7	25	24,3	36	35	25	24,3	6	5,8	12	8,3	33	22,8	50	34,5	39	26,9	11	7,6	.871	.929
M8	30	28,8	31	29,8	33	31,7	10	9,6	0	0	35	24,5	43	30,1	43	30,1	17	11,9	5	3,5	4,413	.353
M9	35	34,3	25	24,5	29	28,4	9	8,8	4	3,9	42	29,2	28	19,4	48	33,3	21	14,6	5	3,5	3,332	.504
M10	38	36,9	33	32	20	19,4	11	10,7	1	1	45	31,2	43	29,9	40	27,8	12	8,3	4	2,8	3,713	.446
M11	30	28,8	35	33,7	27	26	10	9,6	2	1,9	40	27,8	46	31,9	37	25,7	17	11,8	4	2,8	.529	.971
M12	14	13,5	31	29,8	34	32,7	16	15,4	9	8,7	24	16,4	38	26	41	28,1	33	22,6	10	6,8	2,974	.562
M13	6	5,8	37	35,6	39	38	22	21,2	0	0	10	6,8	31	21,2	36	24,7	59	40,4	10	6,8	12,281	.015
M14	3	2,9	19	18,3	42	40,4	28	26,9	12	11,5	11	7,5	19	12,9	44	29,9	49	33,3	24	16,3	7,19	.126
M15	4	3,8	33	31,7	48	46,2	15	14,4	4	3,8	11	7,6	41	28,5	63	43,8	24	16,7	5	3,5	1,946	.746
M16	15	14,6	23	22,3	36	35	23	22,3	6	5,8	19	13,2	31	21,5	60	41,7	31	21,5	3	2,1	3,121	.538
M17	8	7,8	24	23,5	37	36,3	29	28,4	4	3,9	15	10,2	24	16,3	55	37,4	46	31,3	7	4,8	2,265	.687
M18	23	22,3	37	35,9	32	31,1	9	8,7	2	1,9	30	20,5	50	34,2	45	30,8	16	11	5	3,4	.909	.923
M19	8	7,8	36	35	35	34	21	20,4	3	2,9	17	11,8	41	28,5	53	36,8	27	18,8	6	4,2	2,253	.689
M20	10	9,8	26	25,5	38	37,3	24	23,5	4	3,9	11	7,6	36	25	49	34	35	24,3	13	9	2,777	.596
M21	8	7,6	36	34,3	40	38,1	18	17,1	3	2,9	19	13,1	40	27,6	54	37,2	25	17,2	7	4,8	3,199	.525
M22	18	17,1	30	28,6	33	31,4	17	16,2	7	6,7	33	22,4	42	28,6	36	24,5	27	18,4	9	6,1	2,124	.713
M23	6	5,8	23	22,1	41	39,4	26	25	8	7,7	8	5,5	32	21,9	57	39	42	28,8	7	4,8	1,179	.881
M24	8	7,7	28	26,9	42	40,4	21	20,2	5	4,8	20	13,9	37	25,7	58	40,3	22	15,3	7	4,9	2,93	.570
M25	44	42,3	30	28,8	22	21,2	8	7,7	0	0	54	37,8	34	23,8	33	23,1	17	11,9	5	3,5	5,694	.223
M26	29	27,9	42	40,4	28	27	5	4,8	0	0	45	31,5	25	17,5	59	41,3	7	4,9	7	4,9	7,862	.047
M27	34	33	35	34	28	27,2	3	2,9	3	2,9	38	26,4	63	43,8	28	19,4	11	7,6	4	2,8	6,305	.178
M28	46	44,7	26	25,2	22	21,4	7	6,8	2	1,9	55	38,2	38	26,4	29	20,1	19	13,2	3	2,1	3,029	.553
M29	20	19	24	22,9	34	32,4	22	21	5	4,8	34	23,9	40	28,2	38	26,8	25	17,6	5	3,5	2,558	.634

*p<.05

Tablo 3'te araştırma kapsamına alınan öğretmen adaylarının sınıftaki öğrencilerin davranışlarına göre gözlemedikleri ve sınıfta uygun olmayan öğrenci davranışlarının sıklığı anketine verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğretmen

adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması alma açısından sadece on üçüncü madde olan “Sınıf kurallarına uymama” ve yirmi altıncı madde olan “Derse gelmeme” davranışlarında farklılık tespit edilmiştir. Sınıf kurallarına uymama davranışını gözlemleyen okul deneyimi alan öğretmen adaylarının % 38’i bazen gözlemediklerini belirtirken, öğretmenlik uygulaması alan öğretmen adaylarının % 40,4’ü çoğunlukla bu davranışı gözlemediklerini belirtmişlerdir ($X^2=12,281$; $p=.015$). Öğretmen adaylarından okul deneyimi alanların % 40,4’ünün derse gelmeme davranışını çok az gözlemedikleri, öğretmenlik uygulaması alanların % 41,3’ünün derse gelmeme davranışını dönem boyunca bazen gözlemedikleri tespit edilmiştir ($X^2=7,862$; $p=.047$). Sınıflarda birinci madde olan sınıf içerisinde arkadaşlarına fiziksel saldırganlıkta bulunma davranışını öğretmen adaylarından %41,9 oranında okul deneyimi alanların ve %35,6 oranında öğretmenlik uygulaması alanların bazen gözlemedikleri belirlenmiştir. Beşinci madde olan okul araçlarına zarar verme davranışını okul deneyimi alan öğretmen adaylarının % 43,3’ü hiç olarak cevaplarırken, öğretmenlik uygulaması alan öğretmen adaylarının %39,3’ü çok az olarak cevaplamışlardır. Üçüncü madde olan sınıf içinde arkadaşlarından yakınma ve şikâyet etme davranışını okul deneyimi alan öğretmen adaylarının % 43,6’sı ve öğretmenlik uygulaması alan öğretmen adaylarının %43,3’ü çoğunlukla gözlemediklerini belirtmişlerdir. On dördüncü madde olan derste gürültü çıkarma davranışının da, okul deneyimi alan öğretmen adayları tarafından %40,4 oranında bazen, öğretmenlik uygulaması alan öğretmen adayları tarafından da %33,3 oranında çoğunlukla gözlemlendiği tespit edilmiştir.

Tablo 4. Araştırma Kapsamına Alınan Öğretmen Adaylarının Gözlemedikleri Sınıflardaki Öğretmenlerin Uygun Olmayan Öğrenci Davranışlarına Kullandıkları İlk 3 Çözüm Stratejisi

UYGUN OLMAYAN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI	EN ÇOK KULLANILAN İLK 3 STRATEJİSİ			STRATEJİLER
	1.	2.	3.	
Sınıf içerisinde arkadaşlarına fiziksel saldırganlıkta bulunma	2	1	3	
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	2	3-6	20	1. Sınıfımızın kurallarını hatırlatır.
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma (şikayet etme)	1	6	4-7	2. Derhal davranışımı sonlandırmasını ister.
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	5	1-4	2	3. Öğrenciye adıyla seslenir.
Sınıf içerisinde okul araç ve gerecine zarar verme	1	6	20	4. Dersten sonra öğrenciyle konuşur.
Sınıf içerisinde arkadaşını tehdit etme	2	2-6	3-4	5. Öğrencinin ailesiyle konuşur.
Sınıfı temiz kullanmama	1	6	13	6. Öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşur.
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	6	4	20	7. Hişşt diye ses çıkarır.
Derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma	1	2	21	8. Espriyle karşılık cevap verir.
Sınıf içerisinde başkalarının eşyasına zarar verme	20	6	1	9. Öğrenciyi derse katmaya çalışır.
Sınıf içerisinde öğretmene ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	20	1-2	3-6	10. Öğrenciyi derse teşvik etmeye çalışır.
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	6	2	3	11. Göz kontağı kurmaya çalışır.
Sınıf kurallarına uymama	1	20	6-21	12. Öğrenciyi görmezlikten gelir.
Deste gürültü çıkarma	1	21	3	13. Öğrenciye sorumluluk verir.
Ödevlerini yapmama	20	6	5	14. Rehber öğretmenle görüşür.
Sınıf içerisinde arkadaşına bağırma	20	2	7	15. Öğrenciye hafifçe dokunur.
Yanıdaki yada arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	2	20	22	16. Öğrenciye yaklaşır.
Sınıf içerisinde ders araçlarını uygunsuz kullanma	1	20	6	17. Aniden dersi keser.
Ders araç ve gereçlerini derse getirmeyi unutma	20	6	1	18. El kol hareketleriyle öğrencinin dikkatini çeker.
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	1	3	7	19. Öğrenciyi sevdiği şeylerden alı koyar.
Ders etkinliklerine katılmama	9	10	13	20. Öğrenciyi azarlar.
Derste amaçsızca ortaklıkta dolaşma	1	2	3	21. Öğrenciye bağırır.
Derste fısıldaşma yada gizli konuşma	7	1	2-3	22. Öğrencinin yerini değiştirir.
Derste dalıp gitme	3	1	7-9	23. Öğrenciye fiziksel müdahale eder.
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme	1	2	3	24. Öğrenciyi müdüre yollar.
Derse gelmeme	5	1	4	25. Öğrenciyi dersten dışarı atar.
Derse geç gelme	5	1	4	26. Öğrenciyi tehdit eder.
Derste birbirlerine not yazma ve iletme	1	2-3	20	
Derste aşırı gülme	1	2-3	2	

Tablo 4 incelendiğinde, sınıf içinde fiziksel saldırganlıkta bulunma uygun olmayan öğrenci davranışına öğretmen adaylarının gözlemlerine göre, sınıf öğretmenleri ilk olarak öğrencinin davranışını derhal sonlandırmasını istemekte, ikinci olarak, sınıf kurallarını hatırlatmakta, üçüncü olarak da, öğrenciye adıyla seslenme çözüm stratejilerini uygulamaktadırlar. Sınıf öğretmenleri, sınıf içinde arkadaşlarından yakınan ya da şikâyet eden öğrencilere de ilk olarak, kuralları hatırlatmakta, ikinci olarak öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşmakta ve üçüncü olarak da, “Hişşt” diye öğrenciye seslenmekte ya da öğrenci ile dersten sonra konuşmaktadır. Öğrenci sınıf kurallarına uymadığı takdirde sınıf öğretmenleri, öğrencilere öncelikle kuralları hatırlatmakta, ikinci olarak azarlamakta ya da

öğrenciye bağırmakta ve öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşmaktadırlar. Gözlemler sonucunda sınıf öğretmenleri daha çok öğrencilere sınıf kurallarını hatırlatmakta, derhal davranışını sonlandırmasını istemekte, öğrenciyi azarlamakta, öğrenciyle davranış hakkında konuşmakta ve “Hişt” diye ses çıkarmaktadırlar.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınıflarda birinci madde olan sınıf içerisinde arkadaşlarına fiziksel saldırganlıkta bulunma davranışını öğretmen adaylarından %41,9 oranında okul deneyimi alanların ve %35,6 oranında öğretmenlik uygulaması alanların bazen gözlemledikleri belirlenmiştir. Yıldız, Türnüklü ve Barış (2001) ve Öztürk (2001) de yaptıkları araştırmada; sınıf içinde arkadaşlarına fiziksel saldırganlıkta bulunma davranışıyla öğretmenlerin bazen karşılaştıklarını belirlemişlerdir. Öztürk, Türnüklü ve arkadaşlarının yaptıkları araştırma sonuçları bu araştırma sonucunu destekler nitelikte bulunmuştur. Yıldız, Türnüklü ve Zoraloğlu (2001) 'da yaptıkları araştırmada, fiziksel saldırganlıkta bulunma davranışına karşı öğretmenler en çok öğrenciyle konuşurum ve davranışını derhal sonlandırmasını isterim cevaplarını vermişlerdir. Sınıfın kurallarını hatırlatma yöntemi ise ikinci sırada gelmiştir. Bu bulguya dayanarak sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde arkadaşlarına fiziksel saldırganlıkta bulunma uygun olmayan davranışını sonlandırmanın, öğrenciyle konuşarak ve sınıf kurallarını öğrencilere hatırlatarak mümkün olabileceğini düşündükleri söylenebilir.

Sınıf içinde arkadaşına küfür etme davranışını öğretmen adayları hiç veya çok az gözlemlediklerini belirtirken ile Keskin (2002) yaptığı çalışmada, küfür etme davranışı ile nadiren karşılaşıldığını, Yıldız, Türnüklü ve Barış (2001) ise bu davranışın çok az ortaya çıktığını saptamışlardır. Söz konusu araştırma sonuçları, bu araştırmada bulunan sonucu destekler nitelikte bulunmuştur. Yıldız, Türnüklü ve Zoraloğlu (2001) konuyla ilgili yaptıkları araştırmada, küfür etme davranışına karşı öğretmenlerin öğrencilerin yaptığı davranış hakkında konuştuklarını belirleyerek, yapılan bu araştırmadaki öğretmen adaylarının görüşünü desteklemişlerdir. Sayın (2001) da, öğrencinin yaptığı davranış hakkında konuşma yönteminin çoğu zaman kullanıldığını tespit etmiştir. Öğrenciden davranışını sonlandırmasını isteyerek o davranışın o anda ortadan kalkması sağlanmış olabilir. Ama daha sonra çıkmasını engelleyemez ve geçici bir çözüm halini alabilir. Fakat yaptığı davranışın neden yapıldığını anlamak ve öğrenciye bu davranışın niçin yapılmaması gerektiğini fark ettirmek; bu davranışının tamamen ortadan kalkmasında etkili olabilir.

Öğretmen adaylarının en sık karşılaştıkları uygun olmayan davranış sınıf içerisinde arkadaşından yakınma olarak belirlenmiştir. Bu davranışı öğrencilerin göstermesinin temel nedeni, kendisine yöneltilen herhangi bir hareket karşısında çaresizlik içerisinde olup öğretmene sığınması olarak gösterilebilir (Yiğit, 2004). Öğretmen, öğrencilerin bu türlü davranışlarını destekleyici tavırlar takınmamalıdır. Konuyla ilgili yapılan araştırmada Türnüklü, Yıldız ve Zoraloğlu (2001) bu davranışa karşı öğretmenlerin, öğrencinin davranış hakkında konuştuklarını vurgulayarak,

öğretmen adaylarının gözlemledikleri öğretmenlerin kullandıklarını söyledikleri yöntemi desteklemektedirler. Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı sınıf içerisinde hırsızlık yapma davranışının sınıflarında hiç görülmediğini söyleyerek, öğretmenlerin öğrencinin ailesiyle konuştuklarını belirtmişlerdir.

Yalan söyleme davranışı çocuk için gerek şimdiki hayatı gerekse gelecekteki hayatı açısından büyük sıkıntılara yol açabilir. Yapılan bu araştırma sonucunda bu davranışın çocuklarda görülmesi olumsuz bir sonuç olarak görülebilir. Bu davranışın çok az düzeyde görülmesi ise olumsuzluk düzeyini azaltabilir. Ama bu davranış çocuğun arkadaşları ve öğretmenleri arasındaki güvenirliliğini azaltabileceği için, çocuğun mutsuz olmasına ve yalnızlaşmasına da neden olabilir. Aynı zamanda öğretmenin bu tür davranışlara tepkisiz kalması davranışın çocukta yerleşmesine ve diğer öğrenciler arasında yayılmasına yol açabilir (Şahin, 2005).

Sınıf kurallarına uymama ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, Yıldız, Türnüklü ve Zoraloğlu (2001) davranışın seyrek görüldüğünü saptamışlar ve çözüm stratejisi olarak da öğretmenlerin öğrenciye sınıfın kurallarını hatırlattıklarını belirlemişlerdir. Sayın (2001) yaptığı araştırmada da, sınıf öğretmenlerinin çoğu zaman sınıf kurallarını hatırlattıklarını tespit etmiştir. Kuralları öğretmenleriyle birlikte hazırlamışlar ise, öğrenciye uymadığı kuralı hatırlatmak, onun bir daha kuralı çiğnememek için dikkatli olacağı anlamına gelebilir. Türnüklü ve arkadaşlarının (2001) buldukları sonuç, bu araştırmadaki sonuçla paralellik göstermektedir.

Sayın (2001) ve Keskin (2002) yaptığı araştırmada, ders etkinliklerine katılmama davranışının nadiren ortaya çıktığını, Yıldız, Türnüklü ve Zoraloğlu (2001) da az karşılaştığını ortaya koymuşlardır. Öğretmenin uyguladığı yöntemin öğrenci katılımına uygun olmaması ve kişisel becerilerinin öğrencileri etkinliklere katmaya yeterli olmaması bu davranışın gözlenmesinde etkili olabilir (Keskin, 2002). Aynı doğrultuda Türnüklü, Yıldız ve Zoraloğlu (2001) öğretmenlerin öğrencileri derse katmaya çalıştıklarını aktarmışlardır. Ders etkinliklerine katılmayan öğrenci hem öğretmeni hem de sınıfta bulunan diğer öğrencileri rahatsız etmesi açısından önemli bir sorundur. Buna karşın öğretmenler öğrenciyi zorlamadan derse teşvik ederek ve özendirerek bu davranışa önlem aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kullandıkları bu yöntemler etkili bir sınıf yönetimi açısından olumlu olarak görülebilir. Bu araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin en sık karşılaştıkları uygun olmayan davranış sınıf içerisinde arkadaşından yakınma olarak belirlenmiştir. Uygun olmayan davranışların görülme sıklığının en aza indirilmesi için sınıf içi kuralların daha önceden belirlenmiş olması gerekmektedir. Sınıf içi kurallar öğretmen ve öğrenci tarafından ortaklaşa belirlenmiş olursa uygun olmayan davranışların birçoğunun çözüme kavuşturulmuş olacağı düşünülmektedir.

Bu sonuçlara dayanarak öğretmenlere, öğretmen ve öğrenci için uygun olmayan davranışın ne ifade ettiği, ne ifade etmesi gerektiği tekrar belirtilerek uygun olmayan davranışlarla başa çıkma stratejilerinin geliştirilmesi, öğretmen ve öğrencilerin bu konularda bilinçlendirilmesi öğrenci ile iletişim kurma, etkili sınıf yönetimi konularında hizmet içi eğitim verilebilir. Yine öğretmenlere, öğrencilerin uygun olmayan davranışları ortaya çıkmadan hangi stratejilerle önlenebileceği, ortaya çıkmış uygun olmayan davranışa en etkili nasıl tepki verileceği, öğrencilerin olumlu davranışlarını nasıl geliştirebileceği ve olumlu davranışlarını nasıl pekiştirebileceği öğretilir. İleriki araştırmalarda uygun olmayan davranışları engelleyici etkinliklerin planlanarak hangi davranışa hangi etkinlik veya davranışla çözüm getirilebileceğini gösterebilecek uzun süreli uygulamalar yapılabilir. Yapılacak uygulamalarda farklı ders ortamları yaratılarak hangi uygun olmayan davranışın hangi durumlarda ortaya çıktığı karşılaştırılmalı olarak ortaya konmaya çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- BAŞAR, H. (1996). *Sınıf Yönetimi*, Ankara: MEB Yayınları.
- BAŞARAN, İ. E. (1996). *Eğitim Yönetimi*, Ankara: Yargı Matbaası.
- KARP, E.(2002). *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- KESKİN, M. A.(2002). Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ve Kullandıkları Baş Etme Yolları." *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KÜÇÜKAHMET, L. (2003). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,
- KORKMAZ, S. (2002). İstenmeyen Davranışların Önlenmesi. (Edit.: Kaya Zeki) *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık,
- OKUTAN, M.(2001). Sınıf Yönetimi. *Eğitim Bilimleri*. 4–11.
- ÖZTÜRK, N. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Görüşleri. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Hacettepe Üniversitesi.
- ÖZYÜREK, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- SARITAŞ, Mustafa (2000). Sınıf Yönetimi Ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme Ve Uygulama," (Edit.: Leyla Küçükahmet) *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- SAYIN, N. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ve Bu Davranışların Nedenlerine İlişkin Görüşleri İle İstenmeyen Davranışları Önleme Yöntemleri. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- TERTEMİZ, N.(2000). Sınıf Yönetimi Ve Disiplin (Edit.: Leyla Küçükahmet) *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,

- TURAN, S. (2004). Yönetimle İlgili Temel Teori Ve Yaklaşımlar," (Edit.: Şişman Mehmet, Turan Selahattin) *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2004.
- Ygt, Birol, "Sınıfta Disiplin Ve Öğrenci Davranışlarının Yönetimi,"(Edit.:Şişman Mehmet, Turan Selahattin) *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- TÜRNÜKLÜ, A. (2000). İlköğretimde Sınıf Düzeni. *Yaşadıkça Eğitim*. 65. 36-40.
- TÜRNÜKLÜ, A., YILDIZ V., BARIŞ B. (2001) İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sınıflarında Karşılaştıkları Öğrencilerin Davranışları Ve Bu Davranışların Öğretmenleri Rahatsız Etme Düzeyi. *Eğitim Bilimleri*. 1-14.
- TÜRNÜKLÜ, A., YILDIZ V., ZORALOĞLU R. Y.(2001). İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Sorunlu Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri, *Eğitim Bilimleri*. 1-14.